

Република Србија
ВРХОВНИ КАСАЦИОНИ СУД
Рев 2583/2022
21.04.2023. године
Београд

Врховни касациони суд, у већу састављеном од судија: Добриле Страјина, председника већа, Драгане Миросављевић, Гордане Комненић, Мирјане Андријашевић и Весне Субић, чланова већа, у парници тужиоца АА из села ..., чији је пуномоћник Бора Ристић, адвокат из ..., против туженог Града Враћа, кога заступа Градско правобранилаштво у Врању, ради стицања без основа, одлучујући о ревизији тужиоца изјављеној против пресуде Вишег суда у Врању Гж 300/21 од 21.10.2021. године, у седници одржаној 21.04.2023. године, донео је

РЕШЕЊЕ

ДОЗВОЉАВА СЕ одлучивање о посебној ревизији тужиоца изјављеној против пресуде Вишег суда у Врању Гж 300/21 од 21.10.2021. године, као о изузетно дозвољеној.

УКИДАЈУ СЕ пресуда Вишег суда у Врању Гж 300/21 од 21.10.2021. године и пресуда Основног суда у Врању П 1232/20 од 04.12.2020. године и предмет враћа првостепеном суду на поновно суђење.

Образложење

Пресудом Основног суда у Врању П 1232/20 од 30.11.2020. године, ставом првим изреке, одбијен је, као неоснован тужбени захтев тужиоца у делу којим је тражио да се тужени Град Враће обавезе да солидарно са туженом Месном заједницом Тибужде, Централним режијском одбором за изградњу канализационе мреже исплати тужиоцу, по основу стицања без основа новчане износе ближе наведене у овом ставу изреке, са законском затезном каматом на сваки новчани износ почев од дана доспелости до исплате. Ставом другим изреке, обавезан је тужилац да туженом Граду Врању на име трошкова поступка плати 66.000,00 динара, са законском затезном каматом од извршности до исплате.

Пресудом Вишег суда у Врању Гж 300/21 од 21.10.2021. године, ставом првим изреке, одбијена је, као неоснована жалба тужиоца и потврђена првостепена пресуда у ставу првом изреке. Ставом другим изреке, преиначена је првостепена пресуда у ставу другом изреке, тако што је обавезан тужилац да туженом Граду Врању на име трошкова поступка плати 60.000,00 динара, са законском затезном каматом од извршности одлуке до исплате. Ставом трећим изреке, одбијен је захтев тужиоца за накнаду трошкова другостепеног поступка.

Против правноснажне пресуде донете у другом степену, тужилац је благовремено изјавио ревизију, због битних повреда одредаба парничног поступка и погрешне примене материјалног права, са позивом на члан 404. ЗПП.

По оцени Врховног касационог суда ревизија тужиоца је изузетно дозвољена, с обзиром на то да је у сличној чињеничној и правној ситуацији донето више одлука којима је другачије одлучено о истоврсном тужбеном захтеву, због чега је одлучено као у ставу првом изреке, на основу члана 404. став 2. Закона о парничном поступку – ЗПП („Службени гласник РС“, бр. 72/11 ... 18/20).

Врховни касациони суд је испитао побијану пресуду применом члана 408. ЗПП и утврдио да је ревизија основана.

У поступку није учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2. ЗПП, на коју ревизијски суд пази по службеној дужности.

Према утврђеном чињеничном стању, тужилац је 01.06.2008. године са МЗ Тибужде закључио уговор о заједничкој изградњи канализационе мреже, којим су се уговорне стране споразумеле да заједнички изграде канализациону мрежу на територији МЗ Тибужде. Обавеза тужиоца је била да за изградњу канализационе мреже уплати одређен новчани износ, због чега је тужилац на рачун МЗ Тибужде – Централни режијски одбор, уплатио 60.500,00 динара. Објекат тужиоца није прикључен на канализациону мрежу. Тужилац тужбом тражи да се тужени Град Врање обавезе да солидарно са МЗ Тибужде исплати његово новчано потраживање у висини средстава уплаћених за изградњу канализационе мреже, са законском затезном каматом од уплате сваке рате. Правноснажном пресудом донетом у току овог поступка обавезана је МЗ Тибужде да тужиоцу врати новчани износ уплаћен на име изградње канализационе мреже.

Полазећи од утврђеног чињеничног стања, нижестепени судови су одбили, као неоснован тужбени затев тужиоца, применом члана 210. и 414. Закона о облигационим односима, сматрајући да тужени Град Врање није пасивно легитимисан, јер је тужилац закључио уговор о изградњи канализационе мреже са МЗ Тибужде, која је формирала Централни Режијски одбор за изградњу канализационе мреже у Тибужду и на чији рачун је тужилац извршио уплату од укупно 60.500,00 динара за изградњу канализационе мреже и за прикључење свог објекта на ту мрежу. При томе нижестепени судови су сматрали да сходно Закону о локалној самоуправи, скупштина града одлучује уз претходно прибављено мишљење грађана, о образовању, подручју за које се образује, промени подручја и укидању месних заједница и других облика месне самоуправе, те да се средства за рад месне заједнице односно другог облика месне самоуправе обезбеђују између осталог и из средстава утврђених одлуком о буџету општине односно града, укључујући и самодопринос, да према томе, месна заједница јесте посредни корисник буџетских средстава, али и да има својство правног лица у оквиру права и дужности утврђених статутом и одлуком о оснивању и да је као такав субјект закључила уговор са тужиоцем, формирала Централни Режијски одбор за изградњу канализационе мреже и преко тог одбора примила средства која је тужилац уплатио, као свој део средстава за изградњу канализационе мреже и добијање прикључка на ту мрежу, те с тим у вези да тужени Град Врање није у обавези да врати тужиоцу тражени новчани износ.

По оцени Врховног касационог суда овакав закључак нижестепених судова се не може прихватити као правилан, с обзиром на то да су нижестепени судови погрешно применили материјално право.

Према Закону о облигационим односима солидарност дужника постоји у случају када више њих дугују једну обавезу, тако да поверилац може захтевати њено испуњење од кога хоће све док не буде потпуно испуњена, али кад један дужник испуни обавезу она престаје и сви се дужници ослобађају (члан 414. став 1). Из садржине члана 412. став 2. истог закона произлази да се солидарност не претпоставља, већ да мора бити уговорена или законом прописана. Изузетак је прописан чланом 413. истог закона за дужнике дељиве обавезе (новчана обавеза је дељива у смислу члана 412. став 1. Закона) која је настала по основу уговора у привреди, а која у том случају може бити искључена вољом уговарача.

Законом о локалној самоуправи, између осталог, прописано је: да се ради задовољавања потреба и интереса локалног становништва у селима оснивају месне заједнице и други облици месне самоуправе (члан 72); да се средства за рад месне заједнице, односно другог облика меснег, укључујући и самодопринос, донација и прихода које месна заједница, односно други облик месне самоуправе оствари својом активношћу (члан 75); да месна заједница, односно други облик месне самоуправе има својство правног лица у оквиру права и дужности утврђених Статутом и одлуком о оснивању (члан 76).

Чланом 14. став 1. Закона о стечају прописано је да се стечајни поступак, између осталог, не спроводи ни према правним лицима чији је оснивач Република Србија, аутономна покрајина или јединица локалне самоуправе, а које се искључиво или претежно финансирају кроз уступљене јавне приходе или из Републичког буџета, односно буџета Аутономне покрајине и јединице локалне самоуправе. Према ставу 3. тог члана, обавеза правног лица над којим се у складу са ставом првим тог члана не спроводи стечајни поступак, солидарно одговарају његови оснивачи.

Тужени Град Врање је оснивач Месне заједнице Тибужде, која се у складу са законом и одлуком о оснивању финансира из градског буџета. Сагласно цитираном члану 14. Закона о стечају, над Месном заједницом Тибужде се не може спровести стечајни поступак, тако да за њене обавезе солидарно одговара оснивач, која одговорност се активира у случају када постоје материјално-правни услови за отварање стечајног поступка, а што је и трајнија неспособност дужника за плаћање. О овом основу солидарне одговорности туженог Града, као оснивача Месне заједнице Тибужде нижестепени судови нису водили рачуна. Због пропуста да пасивну легитимацију туженог Града, као солидарног дужника новчане обавезе, цене сагласно одредби члана 14. став 1. и 3. Закона о стечају нижестепени судови нису узели у обзир чињеницу коју је тужилац изнео током поступка (и доказао прилагањем извода са сајта Народне банке Србије) да је рачун Месне заједнице Тибужде већ дуже време у блокади и да се из њених средстава не може наплатити новчано потраживање тужиоца признато правноснажном пресудом у односу на Месну заједницу Тибужде. Наиме, циљ уговора о изградњи канализационе мреже није постигнут и тужилац има право да тражи враћање уплаћеног новца. Тужени Град је, као оснивач Месне заједнице Тибужде солидарно одговоран са туженом Месном заједницом Тибужде. Та одговорност је

супсидијарног солидарног карактера. Ако нема новца на рачуну Месне заједнице Тибужде, онда обавеза исплате уплаћеног износа прелази на терет оснивача Месне заједнице Тибужде, односно туженог Града. Такав правни став изражен је и у одлуци Уставног суда Уж 3923/2016 од 19.07.2018. године, као и у одлуци Европског суда за људска права Рафаиловић и Стевановић против Србије (представке број 38629/07 и 2371/08, Ст. 62-67, 80-83) од 16.06.2015. године.

Сагласно напред наведеном не може се прихватити закључак нижестепених судова о неоснованости тужбеног захтева тужиоца према туженом Граду због недостатка пасивне легитимације, са којих разлога су побијане пресуде нижестепених судова морале бити укинуте и предмет враћен првостепеном суду на поновно суђење.

У поновном поступку, првостепени суд ће, имајући у виду садржину напред цитираних одредби материјалног права, ценити пасивну легитимацију туженог Града, као оснивача Месне заједнице Тибужде, применом члана 14. став 1. и 3. Закона о стечају, која постоји уколико су испуњени законски услови за отварање стечајног поступка над месном заједницом, али који се не може спровести, јер је законом искључена могућност отварања и вођења стечајног поступка против правног лица чији је оснивач јединица локалне самоуправе, која се искључиво или претежно финансира из буџета јединице локалне самоуправе.

Укинута је и одлука о трошковима поступка јер зависи од коначног исхода спора.

Са напред наведених разлога, на основу члана 416. став 2. ЗПП одлучено је као у ставу другом изреке.

**Председник већа - судија
Добрила Страјина, с.р.**

За тачност отправка
Управитељ писарнице
Марина Антонић